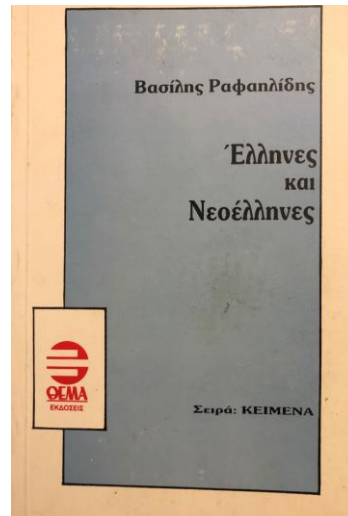

Έλληνες και Νεοέλληνες

Η Ελλάδα ανήκει στους Έλληνες. Σύμφωνοι.

Όμως οι Έλληνες ανήκουν στην Ελλάδα; Ιδού η απορία διατυπωμένη με μορφή παράδοξου ερωτήματος.

Από όσο ξέρουμε, κανείς πριν από τον Γεράσιμο Κακλαμάνη δεν τόλμησε να διατυπώσει αυτό το επικίνδυνο ερώτημα. Η επικινδυνότητα του οποίου συνίσταται στο γεγονός ότι καταργεί την Ελλάδα ως γεωγραφική έννοια, όχι πως δεν υπάρχει γεωγραφική Ελλάδα, αλλά δίνει πιο ουσιαστικό περιεχόμενο στην Ελλάδα ως ευρύτερη πολιτιστική έννοια, πολύ πιο σημαντική από τη γεωγραφία. Στο εντελώς εκπληκτικό βιβλίο του «Επί της δομής του Νεοελληνικού κράτους», που, αν διαβαστεί από αυτούς που θα έπρεπε να διαβαστεί, θα προκαλέσει ταραχή μεγάλη. Η Ελλάδα ούτε ήταν ποτέ, ούτε είναι και τώρα έννοια με αυστηρό γεωγραφικό περιεχόμενο.

Γιατί, η Ελλάδα είναι μια πνευματική και πολιτιστική έννοια που εκτείνεται σε όλη την Ανατολική Μεσόγειο, χωρίς αυτό να σημαίνει, για αυτούς που θα σπεύσουν στα γρήγορα συμπεράσματα, πως η Ανατολική Μεσόγειος ανήκει στους Έλληνες.

Ο Κακλαμάνης απέχει παρά πολύ από το να είναι Μεγαλοϊδεάτης. Και φυσικά δεν είναι εθνικιστής. Ελλάδα λοιπόν είναι ο Ελληνικός πολιτισμός και πέραν αυτού ουδέν.

Στην αρχαιότητα τούτο τον πολιτισμό δεν τον πραγμάτωσε μια μόνο εθνότητα, δηλαδή οι αυτόχθονες Έλληνες, με την στενή γεωγραφία. Η Ελλάδα κατοικούνταν, τότε, από μια πανσπερμία λαών και εθνοτήτων, όπως και το 1821. Και η γεωγραφική της θέση συνετέλεσε, ώστε όλοι οι πολιτισμοί, που αναπτύχθηκαν στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου, να συγχωνευτούν τελικά σε έναν, που κατ' οικονομία ονομάστηκε Ελληνικός. Με άλλα λόγια ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός δεν είναι το δημιούργημα ενός προνομιούχου και ιδιοφυούς λαού, προορισμένου από την μοίρα να μεγαλουργήσει.

Δεν υπάρχουν μεγαλοφυείς λαοί. Υπάρχουν μόνο μεγαλοφυείς άνθρωποι. Και αν ένας λαός, όπως οι αρχαίοι Έλληνες, δημιουργεί έναν μεγαλειώδη πολιτισμό, αυτό δεν οφείλεται στο φανταστικό άθροισμα, που ονομάστηκε δολίως και σκοπίμως, «εθνική ιδιοφυΐα», προκειμένου να παραγάγει ιδεολογική κάλυψη στην εθνική απάτη, διάσπαρτη σε τούτον τον νεοελληνικό τόπο, αλλά στην ιστορική συγκυρία, καθώς και στη γεωγραφική θέση, στην οποία όντως τελείται η ιστορική συγκυρία, σε μια δεδομένη στιγμή του ιστορικού χρόνου.

Η Ελλάδα, λοιπόν, από γεωγραφική άποψη είναι η καρδιά της Ανατολικής Μεσογείου. Ήταν επομένως φυσικό να γίνει ο χώρος συνάντησης όλων των μεσογειακών πολιτισμών, όλων των επιστημών και όλων των θρησκειών, που κάποτε συναποτέλεσαν αυτό που ονομάστηκε «Ελληνικός πολιτισμός». Που δεν είναι τίποτα άλλο παρά η κορύφωση, στην οποία έφτασε ο ευρύτερος Μεσογειακός πολιτισμός, από τότε που πρωτοεμφανίστηκε στη Βαβυλωνία, στην Ασσυρία και στην Αίγυπτο.

Αυτό σημαίνει πως δεν νομιμοποιούμαστε να είμαστε υπερήφανοι για τους αρχαίους μας πρόγονους. Πρώτον, διότι ουδεμία καθορισμένη φυλετική σχέση έχουμε με τους αρχαίους μας προγόνους και το δεύτερο γιατί πολιτιστικά απέχουμε έτη φωτός από εκείνους.

Άλλωστε και οι αρχαίοι μας πρόγονοι ήταν μια πανσπερμία. Ουδείς θα μπορούσε να αποδείξει την άνευ νοήματος, άλλωστε, φυλετική καθαρότητα των αρχαίων Ελλήνων, πολύ περισσότερο όταν και σήμερα τούτη η καθαρότητα είναι ένας χονδροειδέστατος μύθος προς κατανάλωση ηλίθιων και «εθνικοφρόνων».

Που όσο πιο εθνικόφρονες είναι, τόσο μικρότερη σχέση έχουν με τον Ελληνικό πολιτισμό.

Ο Κακλαμάνης αποδεικνύει με μια συναρπαστική μαθηματική λογική πως η «ελληνικότητα» και η «εθνοκοφροσύνη» ουδεμία σχέση έχουν μεταξύ τους. Διότι, δεν υπήρξε ποτέ γεωγραφικά προσδιορισμένο ελληνικό έθνος, ενώ υπήρξαν πολλά ελληνικά κράτη, αλλά κανένα ... νεοελληνικό. Αυτό δεν σημαίνει βεβαία πως δεν υπάρχει Ελληνική εθνότητα. Μόνο που δεν μπορεί να προσδιορισθεί ούτε από την γεωγραφία, ούτε από την θρησκεία.

Ο τίτλος, λοιπόν, του βιβλίου του Γερασίμου Κακλαμάνη, «Επί της δομής του Νεοελληνικού κράτους», δεν θα μελετήσει μια ανύπαρκτη δομή, αλλά ερευνά τις προϋποθέσεις και τις δυνατότητες ύπαρξης στο μέλλον μιας τέτοιας δομής. Το νεοελληνικό κράτος, κατά τον Γ. Κακλαμάνη, είναι κάτι που πρέπει «να προκύψει». Πράγμα που σημαίνει πως ακόμα δεν έχει προκύψει. Με αλλά λόγια πρέπει να φτιάξουμε μια Ελλάδα.

Αλλά τότε, τι είναι αυτό που ονομάζουμε Νεοελληνικό κράτος; Γιατί, σίγουρα υπάρχει κάτι τέτοιο. Είναι το τεχνητό κράτος, κάτι σαν το Βέλγιο ας πούμε που δημιούργησαν οι τότε Μεγάλες Δυνάμεις, αμέσως μετά την νικηφόρα έκβαση της ελληνικής επανάστασης. Που, όσο μεγαλειώδης και αν ήταν, δε θα οδηγούσε στην δημιουργία κράτους, αν αυτό δε βόλευε τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής.

Άλλωστε, κατά τον Γ. Κακλαμάνη, η Ελληνική επανάσταση δεν έγινε για να δημιουργηθεί αυτό το συγκεκριμένο κράτος, που όλοι ξέρουμε, αλλά για να αυτονομηθεί από την Οθωμανική αυτοκρατορία μια περιοχή της, όπως επιχειρήθηκε και νωρίτερα από τον Αλά Πασά.

Που, όπως και η ίδια η Οθωμανική αυτοκρατορία στο σύνολό της, απείχε πολύ από το να είναι ομοιογενής εθνολογικά και θρησκευτικά. Στην Ελληνική επανάσταση πήραν, λοιπόν, μέρος και μωαμεθανοί. Ο Κακλαμάνης έχει βάσιμους λόγους να υποπτεύεται πως οι μισοί τουλάχιστον των εξεγερμένων ήταν μωαμεθανοί - χωρίς να σημαίνει ότι δεν ήταν Έλληνες.

Γιατί Έλληνες δεν ήταν -και δεν είναι- μόνον οι Χριστιανοί Ορθόδοξοι, όπως έφτασε να γίνει πιστευτό μέσα από μια ανόητη εθνικιστική προπαγάνδα, που ταύτιζε τον Ελληνισμό με την Ορθοδοξία, πετώντας στο περιθώριο όσους αυτόχθονες είχαν ασπαστεί άλλες θρησκείες, ή όσους ετερόχθονες έφεραν στην καινούργια πατρίδα την θρησκεία των προγόνων τους.

Σήμερα σχεδόν όλα τα παραλία της Μικράς Ασίας κατοικούνται από εξισλαμισμένους Έλληνες, πολλοί από τους οποίους εξισλαμίστηκαν μόνο και μόνο για να μην υποστούν τη δύσκολη, όπως αποδείχτηκε, τύχη των άλλων ελληνικών πληθυσμών που αντάλλαξε ο Βενιζέλος.

Δεν είναι ιστορικό λάθος. Είναι ιστορική λαθροχειρία, ο αυταπόδεικτα ανόητος ισχυρισμός, «πας Έλλην Χριστιανός Ορθόδοξος». Θα δούμε την επόμενη Κυριακή στο επόμενο άρθρο, γιατί η Ορθοδοξία ταυτίστηκε με τον Ελληνισμό¹ για να σχηματίσει εκείνη η τεχνητή έννοια «ελληνοχριστιανικός», τα δυο συνθετικά της οποίας είναι αντιφατικά, και συνεπώς αλληλοαποκλειόμενα, όπως αποδείχνει ο Γ. Κακλαμάνης από τη Λευκάδα. (Οι επτανήσιοι δεν έχουν σοβαρούς ιστορικούς λόγους να είναι Ελληνορθόδοξοι, έτσι και αλλιώς ήταν πάντα οι χειρότεροι εξ Ελλήνων χριστιανοί).

Για να αναληφθούμε τη συλλογιστική του Κακλαμάνη πρέπει κατ' αρχήν να σταματήσουμε λιγάκι στα προφανή.

Υπάρχει, λοιπόν, σήμερα στην Ελλάδα ένας έντονος τοπικισμός όσο εκείνος της αρχαιοελληνικής πόλης-κράτος. Οι γειτονικές πόλεις και τα γειτονικά ελληνικά χωριά βρίσκονται πάντα σχεδόν σε μια εμπόλεμη κατάσταση μεταξύ τους. Γιατί;

Στην Γερμανία αυτός ο τοπικισμός οδήγησε στην ομοσπονδιοποίηση και στην Ιταλία σε ένα ενιαίο κράτος με ισχυρή εθνική συνείδηση, παρά το γεγονός του κατακερματισμού της Ιταλίας σε πολλά κρατίδια πριν από τον Γαριβάλδη και τον Καβούρ. Γιατί λοιπόν το σύγχρονο Ελληνικό κράτος δεν διαμορφώθηκε σε μια ομόσπονδη δημοκρατία τύπου Γερμανίας;

Η Μακεδονία, η Ήπειρος, η Θράκη, η Θεσσαλία, η Στερεά, (που λέγεται ακόμα Στερεά, αν και τα σύνορα έφυγαν πια από τον Δομοκό και προστέθηκε και άλλη Στερεά Ελλάδα), οι Κυκλάδες τα Δωδεκάνησα, τα Επτάνησα, η Κρήτη, θα μπορούσαν να είναι κάλλιστα κρατίδια μιας Ομοσπονδίας;

Το ερώτημα τώρα ανεστραμμένο: Γιατί οι παραπάνω περιοχές διατηρούν ακόμα και σήμερα τόσες πολιτισμικές και θεσμικές ιδιαιτερότητες, ώστε να μην καταφέρνουν να σχηματίσουν ένα ενιαίο κράτος όπως στην Ιταλία;

Άλλωστε τι σημαίνουν εκείνοι οι τρομεροί εμφύλιοι πόλεμοι κατά τη διάρκεια της Ελληνικής επανάστασης;

Γιατί οι Στερεοελλαδίτες μισούσαν τόσο πολύ τους Πελοποννησίους;

Γιατί η συνεχιζόμενη απέχθεια των μεν για τους δε;

Γιατί οι Μακεδόνες νιώθουν πάντα λιγάκι περιθωριακοί σε σχέση με τον κύριο κορμό του έθνους, πράγμα που υποχρέωσε το επίσημο κράτος να καταφύγει στο αστείο και δημαγωγικό ολοφάνερα χαρακτηρισμό της Θεσσαλονίκης ως «συμπρωτεύουσας»;

Γιατί οι Θράκες εμφανίζουν μια αυξημένη πολιτική παθητικότητα;

Γιατί ο Καζαντζάκης προτιμά για τον εαυτό του τον χαρακτηρισμό «Κρητικός» και όχι «Έλληνας»;

Γιατί οι επτανήσιοι θεωρούν πως υπερέχουν έναντι των άλλων Ελλήνων;

Γιατί οι Πόντιοι νιώθουν ακόμα και σήμερα φιλοξενούμενοι στη «μητέρα πατρίδα»;

Είναι όντως για αυτούς η Ελλάδα «μητέρα πατρίδα» ή μια κακή μητριά, που συνεχίζει να τους κοροϊδεύει με τα γνωστά ανέκδοτα;

Δεν είναι τυχαίο βέβαια που σε αυτούς φόρτωσαν τα ανέκδοτα.

Τέτοια ανέκδοτα υπάρχουν παντού βέβαια, αλλά σε άλλες χώρες οι αυτόχθονες τα προσάπτουν επίσης για αυτοχθονες, και όχι για ετερόχθονες, όπως εδώ, όπου οι ντόπιοι Ελλαδίτες θεωρούν τον εαυτό τους πιο γνήσιο Έλληνα των πιο γνήσιων.

Και το σημαντικότερο ερώτημα:

Γιατί η Ελληνική κοινωνία στο σύνολό της εμφανίζει μια τόσο μεγάλη έλλειψη ομοιογενείας και συνοχής;

Και στις τοπικές κοινωνίες και στα διάφορα επαγγέλματα τα οποία το καθένα διεκδικεί τα δικά του απέναντι στα άλλα;

Γιατί εδώ ούτε οι συνταγματικοί θεσμοί δεν λειτουργούν ούτε οι νόμοι;

Γιατί οι πάντες περιμένουν τα πάντα από την καθημερινή παρέμβαση του Νομοθέτη, ο οποίος παράγει νόμους με την σέσουλα και τους ρίχνει σε μαζική κατανάλωση, σε τέτοιο βαθμό που παραβιάζονται αμέσως με το που θα ψηφιστούν, ένεκα του νεοελληνικού φαινομένου που ονομάζεται «παραθυράκι».

Γιατί τελικά οι Νεοέλληνες γίνονται γελοία δικομανείς καταρρίπτοντας όλα τα παγκόσμια ρεκόρ;

Τι σημαίνει η άκρως διαδομένη παροιμία στις Αραβικές χώρες «Τι εβραίος, τι Έλληνας»; Τι σημαίνει η αραβική βρισιά «άντε να γαμ ... με Έλληνα»;

Γιατί χρειάστηκε ο διπλωματικός αγώνας πολλών ετών, για να πειστεί ο εκδότης του πολύ έγκυρου γαλλικού εγκυκλοπαιδικού λεξικού «Λαρούς» να δώσει μια λιγότερο προσβλητική ερμηνεία στο λήμμα «Ελληνας», όπου κάποτε γραφόταν πως η λέξη «Ελληνας» είναι συνώνυμο του δόλιου και του απατεώνα;

Τι άλλο μπορεί να δηλώνει το περίφημο «δαιμόνιο της φυλής» πέρα από μια Φροϋδικής τάξεως εξιδανίκευση της Ελληνικής δολιότητας και απατεωνιάς, για την οποία βεβαία, ουδόλως έσφαλε ο Γάλλος λεξικογράφος;

Γιατί το γερμανικό γλωσσικό πρόβλημα, που είναι ανάλογο του Ελληνικού, δεν πήρε ποτέ στη Γερμανία μια πολιτική διάσταση όπως εδώ;

Τι μπορεί να σημαίνει ο παραλογισμός της τεχνητά σύνθετης εννοίας «Ελληνοχριστιανικός», την οποία ποτέ κανείς Ευρωπαίος δεν μπόρεσε να κατανοήσει, ενώ εδώ στην Ελλάδα τον κατανοούν πλήρως μόνο οι εκ των εθνοφρόνων θρησκομανείς;

Γιατί αναστατώνεται η εκάστου πολιτική ηγεσία, κάθε φορά που θα μπει, άδικα έστω, πρόβλημα μειονοτήτων;

Γιατί δεν μας δίδαξαν ποτέ στο σχολείο πως το αυτόνομο κράτος του Αλή Πασά ήταν ελληνικό;

Γιατί μας έκρυψαν πως ο πρώτος και ο δεύτερος Πρόεδρος της Ελληνικής δημοκρατίας -εννοούμε τους δυο Κουντουριώτηδες- ήταν Αρβανίτες και μίλαγαν αρβανίτικα;

Γιατί δεν μας είπαν πως το ίδιο ακριβώς ήταν ο Μιαούλης, η Μπουμπουλίνα και ένα σωρό ακόμα γνωστοί από την επανάσταση;

Γιατί αποσιωπούν δολιότατα το γεγονός πως η ομάδα χωριών που λέγονταν Σούλι, ήταν Αρβανιτοχώρια και ότι ο ένας από τους Μποτσαραίους -που ήταν φυσικά Αρβανίτες- συνέταξε τότε και ελληνο-αρβανίτικο- (ελληνο-αλβανικό δηλαδή) λεξικό;

Ποια η κοινωνική αναγκαιότητα ενός τέτοιου λεξικού τότε;

Γιατί η ιστορία της γεωγραφίας δεν αναγράφει πως η Θήβα, (η αρχαία Θήβα) είναι μια εξ ολοκλήρου αρβανίτικη πόλη και πως τα περισσότερα χωριά των Μεσογείων, συμπεριλαμβανόμενων και των Σπάτων, αλλά και τα χωριά στην Δυτική Αττική, είναι Αρβανιτοχώρια;

Γιατί οι πρώην Σλαύοι, οι Αρβανίτες, οι Βλάχοι, οι Πομάκοι, οι Αρμένιοι και οι Εβραίοι που κατοικούν σ' αυτή τη χώρα συνεχίζουν να αισθάνονται οιωνοί φιλοξενούμενοι σε έναν τόπο που είναι και δικός τους;

Ποιοι σοφοί είναι εκείνοι, που έκαναν δώρο τους μουσουλμάνους Έλληνες της Θράκης στους Τούρκους της Άγκυρας;

Κανείς, λοιπόν, δεν κατάλαβε ποτέ πως όλες οι εθνότητες, που συναποτελέσαν το Νεοελληνικό κράτος, είναι Έλληνες ουσιαστικά, ριζικά και απόλυτα και όχι κατά παραχώρηση και κατ' απονομή της υπηκοότητας;

Γιατί είναι Έλληνας περισσότερο ο Έλληνας δοσίλογος, «εθνικόφρων», τούτος ο απόγονος του έλληνα κοτζάμπαση της τουρκοκρατίας², που θησαύριζαν με τις ευλογίες των αρχόντων Τούρκων σε βάρος των φτωχών Αρβανιτών, Τούρκων και Ελλήνων;

Με ποιά λογική τούτη η μεγαλειώδης επανάσταση, που την έκαναν όλοι οι καταπιεσμένοι της περιοχής, που ονομάστηκε αργότερα Ελλάδα, ήταν εθνική και όχι απλά και καθαρά ελληνική;

Κατά ποια λογική οι «εξ αίματος» Έλληνες, αν υποθέσουμε ότι υπήρχαν και τέτοιοι, είναι περισσότερο Έλληνες, από τους ετερόχθονες, που εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, όπως οι Αρβανίτες, σε χρόνους πολύ μακρινούς διατηρώντας ωστόσο την πολιτιστική τους ιδιαιτερότητα, μέχρι σήμερα σε πολλές περιπτώσεις;

Στα παραπάνω και σε πολλά άλλα ανάλογα ερωτήματα, καμία επιστημονική και λογική απάντηση δεν είναι εφικτή, αν δεν δεχτούμε πως οι Έλληνες ήταν στην αρχαιότητα και συνεχίζουν να είναι και τα τελευταία 190 χρόνια ένας λαός πολυεθνικός.

Οι αρχαίοι Έλληνες μεγαλούργησαν, χάρη στην ανεκτικότητα τους, απέναντι σε όλους αυτούς που έρχονταν και εγκαθίστανται στις Ελληνικές πόλεις. Που ήταν Ελληνικές, γιατί ανέπτυξαν ένα πολιτισμό, που ονομάστηκε Ελληνικός, από τον τόπο όπου εμφανίστηκε και όχι από την ποιότητα της ράτσας των αυτοχθόνων.

Η Ελλάδα ήταν πάντα μια χοάνη συγκερασμού, εθνοτήτων και λαοτήτων, ένα τέλειο χωνευτήρι λαών και τούτο χάρη στη θέση της, στην Ανατολική Μεσόγειο, όπου εμφανίστηκαν όλοι οι σπουδαίοι πολιτισμοί που συγκεράστηκαν στον Ελληνικό.

Πριν καθετί η Ελλάδα είναι μια πολιτιστική παγκόσμια έννοια. Όχι όμως θεωρία «ανωτέρας φυλής και περιουσίου έθνους».

Υποσημειώσεις

1. Ορθόδοξα θεμέλια ενός κράτους ... ανορθόδοξου.
2. Ελληνικό Κράτος και παρακράτος.

Δημοσιευμένο ως άρθρο στο Έθνος της Κυριακής στις 15-02-1987